

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

Місцеве самоврядування

першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Полтава, 2023

ПЕРЕДМОВА

Програма атестаційного екзамену. Освітня програма «Місцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування.

1. ВНЕСЕНО кафедрою публічного управління та адміністрування Полтавського державного аграрного університету 04 вересня 2023 р. протокол № 2

2. ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні ради з якості ВО спеціальності «Публічне управління та адміністрування» 04 вересня 2023 р. протокол № 1.

3.

РОЗРОБНИКИ:

1. Лозинська Тамара, д. держ. упр., професор
2. Світлична Алла, к. е. н., доцент
4. Сердюк Ольга, к. е. н., доцент
5. Мац. Тетяна, к. е. н., доцент
6. Мирна Ольга, к. е. н., доцент
7. Щетініна Тетяна, к. і. н., доцент

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Зміст програми атестаційного екзамену	4
1.1. Публічне управління	4
1.2. Регіональне управління	6
1.3. Служба в органах місцевого самоврядування	8
1.4. Теорія державного управління	12
2. Рекомендовані джерела інформації	14
3. Критерії оцінювання	15
4. Основні вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності	16

Вступ

Програму атестаційного екзамену підготовлено відповідно до освітньої програми «Місцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування.

Атестаційний екзамен повинен забезпечувати оцінювання рівня сформованості компетентностей та досягнення результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування для першого рівня вищої освіти та освітньою програмою «Місцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування.

Програма атестаційного екзамену містить обов'язкових освітніх компонент циклу професійної підготовки за освітньою програмою «Місцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, що виносяться на атестацію, критерії оцінювання, основні вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності та список рекомендованих джерел.

1. Зміст програми атестаційного екзамену

1.1. Публічне управління

Тема 1. Публічне управління як системне суспільне явище

Еволюція управління в публічній сфері. Предметна сфера публічного управління. Загальні категорії теорії публічного управління. Принципи та цілі управління в публічній сфері. Публічно-владні повноваження та компетенції. Моделі публічного управління.

Тема 2. Громадянське суспільство як суб'єкт публічного управління

Поняття громадянського суспільства. Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Головні риси громадянського суспільства. Місце і роль громадських організацій у публічному управлінні. Взаємозв'язок правової держави та громадянського суспільства. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей та відносин. Інституційна основа та види громадянського суспільства. Функції та принципи громадянського суспільства в публічному управлінні. Актуальні проблеми формування громадянського суспільства в Україні.

Тема 3. Публічне управління та влада

Феномен влади. Універсальні властивості влади. Публічна влада та публічне управління. Діапазон дії влади на різних етапах розвитку суспільства. Фактори впливу на публічну владу. Держава як суб'єкт політичної влади. Економічна влада та економічна політика держави. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Управлінська спроможність держави.

Тема 4. Місцеве самоврядування в системі публічного управління

Поняття муніципальної публічної влади і місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування – демократична основа управління в державі. Основні фактори формування місцевого самоврядування. Роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади та публічного управління. Сфери управління та компетенції місцевого самоврядування. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування. Посадові особи місцевого самоврядування. Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні. Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори громадян. Органи самоорганізації населення.

Тема 5. Закономірності, форми, стилі та методи публічного управління

Управління суспільством – головне призначення публічного управління. Загальний закон соціального управління – залежність управлінського впливу від стану системи та зовнішнього середовища. Стилі публічного управління. Ліберальний та адміністративний стилі управління. Континуум стилів управління. Прямі та непрямі методи публічного

управління. Адміністративний, економічний, інформаційно-психологічний та змішані методи публічного управління.

Тема 6. Публічне управління як процес вироблення, ухвалення та виконання управлінських рішень

Публічне управління як процес вирішення багатоцільових завдань. Управлінське рішення як наукова категорія. Класифікація управлінських рішень. Специфічні особливості державно управлінських рішень. Визначення цінностей та цілей – визначальна ланка ухвалення рішень. Послідовність та методи ухвалення управлінських рішень в публічній сфері. Фактори впливу на ухвалення управлінських рішень. Обмеження щодо ухвалення управлінських рішень. Контроль виконання рішень та відповідальність.

Тема 7. Невизначеність та ризики в публічному управлінні

Поняття невизначеності та її значення в публічному управлінні. Прискорення динаміки змін. Ймовірнісний характер прогнозів і планів. Ризики в публічному управлінні та їх класифікація. Різниця між ризиками та невизначеністю. Концепція «чорний лебідь» в публічному управлінні. Чинники стійкості соціальних систем. Дефекти публічного управління.

Тема 8. Бюрократія в системі публічного управління

Бюрократія як наукова категорія. Бюрократія та бюрократизм. Бюрократична координація суспільних зв'язків. Теорія бюрократії М. Вебера. Ідея раціональності в теорії бюрократії М. Вебера. Ознаки раціонального типу бюрократії. Вплив бюрократії на ефективність управління. Критика теорії М. Вебера. Сучасні підходи в оцінюванні бюрократії. Основні ознаки та атрибути бюрократії. Політизація вищого чиновництва. Публічна служба.

Тема 9. Корупція та протидія корупції в публічному управлінні

Поняття корупції та корупційних дій. Типові прояви корупції. Причини та умови розвитку корупції. Індекс сприйняття корупції в Україні. Соціально-економічні наслідки корупції. Політичні наслідки корупції. Зони «підвищеного» ризику проявів корупції. Діяльність із запобігання корупції. Суб'єкти протидії корупції. Фактори запобігання проявам корупції: політичний, нормативно-правовий, організаційний, економічний, кадровий, морально-психологічний. Нормативно-правова база антикорупційної діяльності в Україні.

Тема 10. Результативність та ефективність публічного управління

Поняття результативності та ефективності публічного управління. Фактори результативності та ефективності публічного управління. Соціальна та економічна ефективність публічного управління. Вимір продуктивності, результативності та ефективності публічного управління. Критерії результативності та ефективності публічного управління. Критерії ефективності державного управління в країнах світу. Контроль ефективності публічного управління. Загальна модель ефективності публічного управління. Фактори підвищення ефективності публічного управління. Контрактна система та неокорпоративізм.

1.2. Регіональне управління

Тема 1. Державна політика регіонального розвитку

Державна політика регіонального розвитку в Україні. Державна регіональна політика та регіональний розвиток. Європейські засади регулювання політики регіонального розвитку. Фінансове забезпечення регіонального розвитку. Понятійно-категоріальне визначення поняття «регіону», «регіональної політики». Теорії регіонального розвитку та їх еволюція. Регіоналізм і регіоналізація як загальносвітовий трансформаційний процес. Теоретичні основи та управління сталим розвитком регіону.

Тема 2. Інституційно-правові засади регіонального розвитку

Організаційно-правові засади регіонального управління в Україні. Інституційне забезпечення регіонального управління. Європейський досвід регулювання політики регіонального розвитку. Регулювання політики регіонального розвитку відповідно до принципів Європейської регіональної політики: досвід країн ЄС.

Тема 3. Державне управління на регіональному рівні в умовах воєнного стану та у повоєнний період

Регіональне управління: сутність, цілі та специфіка. Історичні форми управління регіональним розвитком. Державна регіональна політика та політика територіально-адміністративних органів в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Роль місцевого самоврядування у розвитку регіону в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Основні напрями регіонального управління: управління природно-ресурсним потенціалом регіону, управління фінансовими, трудовими ресурсами в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Вплив органів державної влади на промислове і сільськогосподарське виробництво в регіоні, функціонування регіональних ринків в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Управління інноваційною діяльністю в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Роль державного управління щодо розвитку соціальної інфраструктури регіону в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Механізми реалізації регіональної політики держави в умовах воєнного стану та у повоєнний період: інституційно-правові, організаційні, фінансово-економічні, соціально-психологічні. Місцеві бюджети як фінансова основа соціально-економічного розвитку регіону. Державні та регіональні програми в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Історичний досвід та особливості функціонування та управління територій із спеціальним статусом.

Регіональне управління та місцеве самоврядування в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Поняття та суть місцевого самоврядування. Його основні ознаки та принципи, моделі управління. Роль органів місцевого самоврядування у розвитку регіону в умовах воєнного стану та у повоєнний період. Централізація та децентралізація влади в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Тема 4. Регіональні органи державного управління

Військові адміністрації (ВА) та військові-цивільні адміністрації (ВЦА) в системі державного управління. Основні завдання, правовий статус, компетенція ВА і ВЦА. Повноваження, порядок формування та роботи ВА та ВЦА. Структура ВА та ВЦА, їх діяльність. Відносини ВА та ВЦА у системі вертикальних та горизонтальних зв'язків.

Управління факультативними територіальними одиницями. Господарсько-правовий механізм діяльності територій із спеціальним статусом в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Тема 5. Світовий досвід організації місцевого самоврядування та регіонального самоврядування

Сучасні моделі та концепції місцевого самоврядування. Світовий досвід організації місцевого та регіонального самоврядування. Європейські орієнтири врядування на регіональному рівні. Досвід реформування та перспективи створення сучасних систем врядування.

Тема 6. Формування інституцій місцевого та регіонального управління

Теоретичне осмислення змісту феномену місцевого та регіонального самоврядування. Місцеве самоврядування як інститут публічної влади.

Тема 7. Підготовка та прийняття управлінських рішень в регіональному управлінні в умовах воєнного стану та у повоєнний період

Поняття управлінських рішень регіонального рівня. Базові концепції, теорії та ідеї щодо прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень регіонального рівня. Прийняття управлінських рішень в контексті удосконалення процесу регіонального управління в умовах воєнного стану та у повоєнний період.

Тема 8. Ефективність регіонального управління. Контроль у сфері виконавчої влади на регіональному рівні

Поняття ефективності в управлінні. Типологія та критерії вимірювання ефективності управління. Діяльність міжнародних організацій з підвищення ефективності регіонального управління у країнах Європи. Загальна характеристика та принципи реалізації функції контролю. Світові стандарти системи контролю. Розвиток системи контролю у сфері регіонального управління в Україні.

1.3. Служба в органах місцевого самоврядування

Темі 1. Теоретичні засади служби в органах місцевого самоврядування.

Поняття, принципи та правове регулювання служби в органах місцевого самоврядування. Посади та їх категорії службовців місцевого самоврядування. Підкатегорії посад службовців місцевого самоврядування.

Тема 2. Правовий статус службовців місцевого самоврядування.

Основні права та обов'язки службовців місцевого самоврядування.

Підпорядкування та політична неупередженість службовця місцевого самоврядування. Захист права на службу в органах місцевого самоврядування.

Тема 3. Управління службою та вступ на службу в органах місцевого самоврядування.

Державна політика у сфері служби в органах місцевого самоврядування. Повноваження керівника служби в органі місцевого самоврядування. Служба управління персоналом в органі місцевого самоврядування.

Тема 4. Вступ на службу в органах місцевого самоврядування

Право на службу в органах місцевого самоврядування. Вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття посади службовця місцевого самоврядування. Організація проведення та оголошення результатів конкурсу на зайняття посади службовця місцевого самоврядування. Порядок призначення на посаду службовця місцевого самоврядування. Вимоги до кандидатів, випробування та встановлення відповідності службовця місцевого самоврядування займаній посаді.

Тема 5. Розвиток та управління службовою діяльністю службовців місцевого самоврядування.

Поняття категорії посад службовців місцевого самоврядування та умови присвоєння рангів у межах категорії посад. Поняття та управління результативності службової діяльності службовців місцевого самоврядування та управління професійним розвитком. Умови виконання службових обов'язків поза межами постійного місця служби, зміна істотних умов служби в органі місцевого самоврядування. Організація розробки та затвердження правил внутрішнього розпорядку органу місцевого самоврядування.

Тема 6. Теоретико-правові основи оплати праці службовців місцевого самоврядування.

Поняття, суттєві ознаки, система оплати праці та схема посадових окладів службовців місцевого самоврядування. Надбавки, премії, доплати службовцям місцевого самоврядування. Заохочення службовців місцевого самоврядування. Робочий час і час відпочинку службовців місцевого самоврядування. Відпустки.

Тема 7. Юридична відповідальність органів місцевого самоврядування

Поняття і види відповідальності службовців місцевого самоврядування. Підстави для притягнення службовця місцевого самоврядування до дисциплінарної відповідальності. Види і механізм застосування дисциплінарних стягнень до службовців місцевого самоврядування.

Тема 8. Припинення служби в органах місцевого самоврядування.

Правове регулювання припинення службово-трудова відносин посадових осіб органів місцевого самоврядування. Підстави і порядок припинення служби в органах місцевого самоврядування. Процедура передачі справ у разі припинення трудової діяльності в органах місцевого

самоврядування.

Тема 9. Служба в органах місцевого самоврядування на виборних посадах.

Правове регулювання виборних працівників органів місцевого самоврядування. Особливості здійснення повноважень з питань служби в органах місцевого самоврядування виборних посадових осіб місцевого самоврядування. Умови оплати праці виборних посадових осіб місцевого самоврядування. Підстави припинення служби виборних посадових осіб місцевого самоврядування.

Тема 10. Патронатна служба в органах місцевого самоврядування.

Патронатна служба сільського, селищного, міського голови, голови районної у місті, районної, обласної ради. Порядок призначення та звільнення радника, консультанта, помічника, керівника патронатної служби

1.4. Теорія державного управління

Тема 1. Теоретичні основи державного управління.

Поняття «державне управління». Державне управління в широкому і вузькому значеннях. Основні ознаки державного управління. Співвідношення державного та публічного управління, державного управління та виконавчої влади. Формування державного управління як науки в Україні і в світі.

Тема 2. Форма держави та характеристика її основних елементів.

Основні теорії виникнення держави: теологічна, патріархальна, договірна, насильства, органічна, психологічна, матеріалістична. Визначення держави та її ознаки. Поняття функцій держави. Класифікація функцій держави. Поняття та структура форми держави. Форми державного управління. Монархія: ознаки, монархічні форми управління. Республіка (парламентська, президентська, змішана). Форми державного устрою. Унітарна держава. Федерація. Конфедерація. Імперія.

Тема 3. Становлення правової держави.

Етапи розвитку ідеї правової держави. Поширення римського права. Поняття правової держави. Закріплення принципів правової держави. Розвиток правової держави в Україні. Поняття громадянина і особи. Взаємини держави та громадянина в процесі реалізації функцій державного управління. Поняття «права людини». Основні права людини; права людини та громадянина. Гарантії прав людини та їх класифікація (за практичним спрямуванням, за характером, за ступенем поширеності, за суб'єктами, за особливостями правового статусу). Загальна декларація прав людини. Верховенство Законів і Конституції України. Зв'язаність держави правами та свободами. Конституційно-правові передумови захисту прав людини.

Тема 4. Політична система та державна політика.

Поняття «політична система». Класифікація політичних систем та критерії класифікації. Взаємопов'язаність підсистем політичної системи.

Держава як структурний елемент політичної системи. Політичні партії. Вимоги до формування партій. Види політичних партій. Інші громадські організації. Поняття державної політики. Елементи державної політики. Державна політика України (соціальна, економічна, молодіжна, демографічна тощо).

Тема 5. Поняття та структура апарату держави.

Поняття апарату держави. Ознаки апарату держави. Структура апарату держави.

Органи держави як структурні елементи апарату держави. Система державних органів України. Законодавчий орган. Глава держави (Президент). Виконавчі органи влади. Правосуддя. Народовладдя.

Загальні принципи функціонування апарату держави: демократизм, гуманізм, законність, розподіл влади, верховенство права, професіоналізм. Принципи організації діяльності апарату держави.

Тема 6. Цілі, принципи та функції державного управління.

Цілі державного управління як продукти суспільного консенсусу. Систематизація та об'єктивізація цілей державного управління. Класифікація функцій державного управління. Головні й допоміжні функції державного управління. Загальні та спеціальні функції. Внутрішні та зовнішні функції. Обґрунтування принципів державного управління. Сутність принципів державного управління.

Тема 7. Характеристика державноуправлінської діяльності.

Поняття та загальні риси державноуправлінської діяльності. Форми та процедури управлінської діяльності. Механізми та методи державного управління: адміністративні, економічні, інформаційно-психологічні. Технології державного управління.

Тема 8. Державна служба в Україні.

Правове регулювання державної служби. Правовий статус державного службовця. Правове забезпечення управління державною службою. Умови вступу на державну службу. Кар'єра державного службовця. Проблеми підбору кадрів на державну службу. Вимоги до претендентів на державну службу. Обмеження щодо призначення на посаду. Випробування. Дотримання службової дисципліни. Службове розслідування та дисциплінарна справа.

Тема 9. Підготовка та прийняття рішень в державному управлінні.

Сутність управлінського рішення. Вироблення управлінського рішення. Специфіка державноуправлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Етапи підготовки управлінського рішення. Організаційно-правове забезпечення прийняття управлінського рішення. Процедура прийняття державноуправлінських рішень. Лобізм як механізм впливу на прийняття державноуправлінських рішень.

Тема 10. Контроль у державному управлінні.

Контроль як функція державного управління. Суб'єкти та об'єкти контролю. Етапи контролю. Види контролю. Попередній, поточний та підсумковий контроль. Цілі контролю. Контроль, закріплений за гілками

влади: парламентський, конституційний, судовий, контроль органів виконавчої влади. Фінансовий контроль. Сутність і об'єкти громадського контролю. Елементи громадського контролю.

Тема 11. Законність та відповідальність в державному управлінні.

Поняття та детермінанти законності в державному управлінні. Значення законності. Забезпечення законності. Органи забезпечення законності. Внутрішній і зовнішній контроль. Протидія та запобігання корупції. Відповідальність державних службовців: дисциплінарна; адміністративна; кримінальна; матеріальна.

Тема 12. Результативність та ефективність державного управління.

Поняття результативності та ефективності. Види та критерії ефективності. Показники результативності й ефективності. Ефективність діяльності державних органів. Ефективність діяльності посадових осіб. Оцінка економічної ефективності органів влади. Складність проведення оцінки економічної ефективності державного управління.

Тема 13. Інформаційно-комунікаційне забезпечення державного управління.

Управлінська інформація. Внутрішня за зовнішня управлінська інформація. Інформаційні технології в управлінні. Зміст комунікації в державному управлінні. Особливості комунікації в державному управлінні.

Зв'язки з громадськістю та формування громадської думки. Налагодження інформаційної взаємодії і звернення громадян і висвітлення діяльності органів державної влади.

Тема 14. Світові моделі державного управління та тенденції розвитку державного управління в Україні.

Європейський континентальний досвід державного управління. Англо-американська система державного управління. Японський і китайський Досвід державного управління країн сходу (Японія, Китай, Сінгапур). Державне та регіональне управління в контексті трансформаційних та глобалізаційних процесів. Реформування системи державного управління України відповідно до стандартів Європейського Союзу. Запровадження в Україні Концепції нового державного менеджменту (New Public Management).

2. Критерії оцінювання

Заклад вищої освіти забезпечує дотримання правил і процедури проведення атестаційного екзамену шляхом:

- уніфікації умов проведення, засобів оцінювання, методик оброблення результатів та форм їхнього подання;
- інформаційно-консультаційної та психологічної підготовки здобувачів вищої освіти до атестаційного екзамену;
- використання критеріїв об'єктивного оцінювання.

Оцінювання рівня якості підготовки бакалавра публічного управління та адміністрування здійснює ЕК на основі встановлених правил, принципів (об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності та компетентнісного підходу), критеріїв, системи і шкали оцінювання з використанням форм і методів діагностики, визначених програмою атестації з урахуванням рівня досягнення програмних результатів навчання та сформованості компетентностей.

Об'єктом оцінювання якості підготовки бакалавра є рівень досягнення результатів навчання та набута система сформованих компетентностей бакалавра за освітньою програмою «Місьцеве самоврядування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування, відтворена у процесі виконання тестових завдань.

Результати оцінювання рівня якості підготовки бакалавра публічного управління та адміністрування повинні довести, що випускник вмє розв'язувати спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Рівень якості підготовки бакалавра визначається з використанням системи оцінювання: за 100-бальною, 4-бальною, та Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (за шкалою «А», «В», «С», «D», «E», «FX», «F»).

Загальні критерії оцінювання тестових завдань:

- понад 90 % правильних відповідей – «відмінно» (90-100 балів, А – за шкалою ЄКТС);
- 76-90 % правильних відповідей – «добре» (76-83 % – 74-81 бали, С – за шкалою ЄКТС; 84-90 % – 82-89 бали, В – за шкалою ЄКТС);
- 60-75 % правильних відповідей – «задовільно» (60-67 % – 60-63 бали, Е – за шкалою ЄКТС; 68-75 % – 64-73 бали, D – за шкалою ЄКТС);
- менше 60 % правильних відповідей – «незадовільно» (31-60 % – 35-59 балів, FX – за шкалою ЄКТС; 0-30 % – 1-34 балів, F – за шкалою ЄКТС).

3. Основні вимоги щодо забезпечення академічної доброчесності

Оцінювання рівня якості підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти здійснюється з дотриманням академічної доброчесності, що передбачає контроль членів ЕК за дотриманням здобувачами вищої освіти академічної доброчесності та об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Під час атестаційного екзамену здобувачі вищої освіти зобов'язані виконувати тестові завдання самостійно, з дотриманням принципів академічної доброчесності. Самостійність у виконанні завдань означає, що воно має бути виконано:

1) особисто здобувачем вищої освіти без втручання та/або допомоги інших осіб (якщо інше не передбачено умовами виконання завдання), та з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) без використання недозволених джерел інформації, якщо умови та характер завдання передбачають такі обмеження.

Є неприйнятним: виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до педагогічних, науково-педагогічних працівників, адміністрації; під час атестації використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), електронні (телефони, планшети) не дозволені ЕК; просити, надавати та одержувати допомогу від третіх осіб при проходженні атестації, використовувати родинні або службові зв'язки для отримання позитивної або вищої оцінки; здійснювати або заохочувати будь-якими способами зміну отриманого результату навчання.

4. Рекомендовані джерела інформації

4.2. Публічне управління

1. Бауман Зигмунд. Глобалізація. Наслідки для людини та суспільства; пер. з англ. І. Андрущенко; за наук. ред. М. Винницького. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 109 с.
2. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навчальний посібник. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с.
3. Громадянське суспільство України в умовах війни: звіт за результатами дослідження (грудень 2022 – січень 2023). Київ, 2023. 64 с. URL: <http://surl.li/fhfqf> (дата звернення: 25.08.2023).
4. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 № 831-р; редакція від 23.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2023).
5. Європейська Хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/994_036 (дата звернення: 25.08.2023).
6. Запобігання та протидія корупції: навч. посіб.; А. М. Михненко, О. В. Руснак, А. М. Мудров та ін.; за ред. А. М. Михненка. 4-те вид., переробл. й доповн. К.: ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. 666 с.
7. Кальниш Ю. Г., Лозинська Т. М., Тимцуник В. І. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 280 с.
8. Критерії ефективності державного управління і місцевого самоврядування. URL: <https://bookster.com.ua/kryterii-efektyvnosti-derzhavnoho-upravlinnia-i-mistsevoho-samovriaduvannia/> (дата звернення: 25.08.2023).
9. Куйбіда В. С., Білинська М. М., Петроє О. М. Публічне управління: термінологічний словник: навч. посіб. К.: НАДУ, 2018. 224 с.
10. Лазор О. Д., Лазор О. Я., Юник І. Г. Основи публічного управління та адміністрування: навчально-методичний посібник. К.: Ліра-К, 2017. 268 с.
11. Марисюк К. Поняття, види та загальна характеристика корупційних правопорушень. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки»*. 2021. № 4 (32). С.138-144.
12. Методологічні аспекти прийняття управлінських рішень. *Ковбасюк Ю. В. Державне управління: навч. посіб.* К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. 564 с. URL: http://e-pidruchniki.com/content/2102_112_Metodologichni_aspekti_priinyattya_upravlinskih_rishen.html (дата звернення: 25.08.2023).
13. Міжнародні стандарти державного управління: навч. посіб. / Коломоєць Т. О. та ін. Запоріжжя: ЗДУ, 2018. 56 с.
14. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування / Ситник Г. П. та ін. Вінниця: ФОП Кушнір Ю. 2020. 504 с.

15. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення : 25.08.2023).

16. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення : 25.08.2023).

17. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2023).

18. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9.04.1999 р. URL: № 586-XIV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text> (дата звернення : 25.08.2023).

19. Про Національну Стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки: Указ Президента України від 07.09.2021 № 487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text>

20. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 02.05.2023 № 3077-IX (набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, але не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні). URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/T233077?utm_source=jurliga.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=jl03&_ga=2.226417183.487230880.1695105079-1655356479.1601977557#_gl=1*1lvsb1u*_gcl_au*MTEwMTc4OTI0NS4xNjk1MTA1MDc5 (дата звернення: 25.08.2023).

21. Ситник Г. П. Дисфункції, дефекти і дисбаланси в державному управлінні як загрози національній безпеці. *Науковий часопис Академії національної безпеки*. 2017. Вип. 3-4 (15-16). С. 10-24.

22. Ситник Г. П., Зубчик О. А., Орел М. Г., Штельшенко А. Д. Політико-правове забезпечення публічного управління та адміністрування. Вінниця: ФОП Кушнір Ю. 2020. 504 с.

23. Талеб Н. Н. Антикрихкість. Про (не)вразливе у реальному житті; пер. з англ. М. Климчук. К.: Наш формат, 2018. 400 с.

24. Ткачук Анатолій. Що таке згуртованість суспільства та як її вимірювати. *Інститут громадянського суспільства: офіційний сайт*. 2020. 24 листопада. URL: <https://www.csi.org.ua/news/shho-take-zgurtovanist-suspilstva-ta-yak-yiyi-vumiryuvaty-anatolij-tkachuk/> (дата звернення: 25.08.2023).

25. Яремко І. І. Особливості прийняття та реалізації управлінських рішень в системі публічного управління. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. №7. С. 57-61.

26. Taleb N. N. *The Black Swan*. Random House (U.S.), 2007. 400 p.

27. Weber M. *Economy and society: an outline of interpretive sociology*. New York: Bedminster Press, 1968. 3 volumes. 1469 p.

4.2. Регіональне управління

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. Іванова Т.В. та ін. К. : НАДУ, 2015. 628 с.
2. Бакуменко В. Д. Державно-управлінські рішення : навч. посіб. К. : ВПЦ АМУ, 2011. 444 с.
3. Бакуменко В. Д. Руденко О. М. Підходи та моделі креативного державного управління: монографія. К.: АМУ, 2014. 228 с.
4. Васильєва О. І. Регіональне управління в умовах реформування владних відносин : монографія. Донецьк : Юго-Восток, 2009. 436 с.
5. Державна політика : підруч. / НАДУ при Президентіві України; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. К. : НАДУ, 2014. 448 с.
6. Євтушенко В. А., Євтушенко Г. В. Державне та регіональне управління: навч. посіб. Х. : ХНУ, 2012. 215 с.
7. Іванова Т. В. Управління підприємством на регіональному рівні / *Науковий вісник Академії муніципального управління: Збірник наукових праць. Серія «Економіка» випуск 8/2010.* К. : Академія муніципального управління, ВПЦАМУ. 2010 р. С. 42-47
8. Іванова Т.В. Державне управління сталим екологічним розвитком України та її регіонів в системі раціонального природокористування: теорія, методологія, перспективні напрями : монографія. К.: ВПЦ АМУ, 2011. 405 с.
9. Конституція України : Закон України від 28.07.1996, редакція від 01.01.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення : 25.08.2023).
10. Круш П.В., Кожем'яченко О. О. Регіональне управління : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2007. 248 с.
11. Основи регіонального управління в Україні : підруч. / авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко та ін. ; заг. ред. В. М. Вакуленко. М. К. Орлатий. К. : НАДУ, 2012. 576 с.
12. Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення :25.08.2023).
13. Регіональне управління : підруч. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, та ін. К. : НАДУ, 2014. 512 с.
14. Управління розвитком міста: навч. посіб. Т. В. Іванова та ін. К. : Вид-во НАДУ, 2006. 389 с.
15. Шляхи формування та розвитку самодостатніх суб'єктів муніципального руху: європейські виміри та орієнтири : кол. моногр. / О. М. Кондрашов та ін. ; за заг. ред. д. держ. упр. О. М. Кондрашова ; Акад. муніцип. упр. - Миколаїв : Ємельянова Т. В., 2013. 351 с.

4.3. Служба в органах місцевого самоврядування

1. Битяк Ю.П., Матюхіна Н.П., Федчишин С.А. Публічна служба : посіб. для підгот. до іспиту; за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків : Право, 2018. 260 с.
2. Бутирська Т. О., Дзвінчук Д. І. Теоретико-методологічні основи державного будівництва: монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2017. 176 с.
3. Дерун Т.М. Навчальний посібник для депутатів місцевих рад об'єднаних територіальних громад. Видання друге. Асоціація міст України. Київ : ТОВ «Підприємство «ВІЕНЕЙ». 2017. 164 с.
4. Європейська хартія місцевого самоврядування, м. Страсбург, 15 жовтня 1985 року. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036).
5. Кодекс законів України про працю. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08> (дата звернення: 25.08.2023).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 25.08.2023).
7. Конституція України : Основний Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.08.2023).
8. Лопушинський І.П. Що має знати депутат місцевої ради: Книга III. Бюджетний процес на місцевому рівні. Київ : Інститут Політичної Освіти, 2016. 240 с.
9. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні: підручник. Київ: Видавничий дім «Кондор», 2018. 312 с.
10. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник. Х. : Діса плюс, 2014. С. 87.
11. Місцеве самоврядування в Україні: теорія і практика : посібник для депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів. Одеса, 2016. 736 с.
12. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49, Ст. 2056
13. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. URL: <https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 25.08.2023).
14. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV. URL: <https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>. 19. Чого не знає депутат? Київ, 2016. 92 с.
15. Ткачук А.Ф. Діяльність органів місцевого самоврядування та депутатів сільської, селищної, міської ради (навчальний модуль). Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016. 80 с.

4.4. Теорія державного управління

1. Бакуменко В. Д., Бондар І. С., Горник В. Г., Шпачук В. В. Особливості публічного управління та адміністрування : навч. посібник. Київ: Ліра-К, 2019. 254 с.

2. Державна політика: підручник; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) та ін. К.: НАДУ, 2014. 448 с.

3. Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління (основи теорії державного управління) : навч. посібник. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра

1. Каткова Т. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях; 2-ге вид., допов. Харків: Право, 2020. 96 с.

2. Мельник А. Ф., Оболенський О. Ю., Васіна А. Ю. Державне управління: підручник; за ред. А. Ф. Мельник. К.: Знання, 2009. 582 с. (Вища освіта ХХІ ст.)

3. Міненко М. А. Публічне управління: теорія та методологія: монографія. Київ: КНТЕУ, 2014. 404 с.

4. Пахомова Т. І. Державне управління: підручник; за заг. ред. Д. І. Дзвінчука. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2013. 496 с.

4. Приходченко Л., Лесик О., Панченко Г. Публічне управління. Багаторівневе врядування: теорія, методологія та практика: навч. посібник; за заг. ред. Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. 518 с.

5. Публічна політика та суспільні зміни в Україні в контексті євроінтеграції; С. О. Телешун та ін.; за заг. ред. С. О. Телешуна; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. політ. аналітики і прогнозування. Київ: НАДУ, 2017. 247 с.

6. Публічне адміністрування в Україні: навч. посібник; авт. кол. В. Б. Дзюндзюк, О. Б. Коротич, Н. М. Мельтюхова та ін.; за заг. ред. д.філос.н., проф. В. В. Корженка, к.е.н., доц. Н. М. Мельтюхової. Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 256 с.

7. Публічне управління: термінол. Словник; уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.

5. Світові моделі державного управління: досвід для України; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, С. В. Загороднюка, П. І. Крайніка та інш.; 2-ге вид. Київ: НАДУ, 2015. 612 с.

6. Теорія держави і права: підручник; авт. кол.: В. О. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Х.: Право, 2015. 368 с.